

[Poul Dam.]

ningen er så fremmed over for det politiske, men det politiske liv har et overordentlig stort ansvar for, at det netop er sådan.

Det er klart, at alt det, der nu står i en finanslov, har en baggrund i samfundets bæreevne, i den produktion, som er, og den produktivitet, som yderligere kan udnyttes. Det er forbavsende, at denne produktion synes at være en given størrelse for regeringen. Finansministeren siger i sin fremsættelsestale flere steder noget, som kan sammenfattes i, at grænsen for den økonomiske kapacitet er nået. Ja men kan det virkelig være alvorligt ment? Har man virkelig så lidt tillid til det private erhvervsliv, at man mener, at det private erhvervsliv har udrettet alt, hvad der kan udrettes? Det kan jeg dog ikke tro, eller rettere sagt, det kan jeg da godt forstå, men jeg kan alligevel ikke tro, at man ville tage det på den måde.

Man synes at mene, at vi står med en økonomi, der egentlig ikke er noget at gøre ved; vi har kun en fordelingsopgave fra statens side. Jeg ville tro, at det var helt anderledes. Jeg ville tro, at der var betydelige muligheder for at udvide produktionskapaciteten her i landet. Ved rationalisering, ved en fornuftig drejning af investeringerne og på mange andre måder. En fornuftig stat, både en fornuftig socialistisk stat og en fornuftig kapitalistisk stat — sådanne findes nemlig i hvert fald i teorien — ville gøre en helt anderledes indsats for at gavne og ophjælpe produktionen, for at bruge penge, som kom igen ved en forøgelse af produktionen. Men hvad er der på dette finanslovsforslag? Småpenge, næsten ingenting. Man tror, at dette er spildte penge, tvært imod at forstå, at det netop er på denne måde, man forøger mulighederne for i fremtiden at gennemføre flere reformer til gavn for hele befolkningen.

Men det er naturligvis klart, at med den så vidt jeg husker liberale ideologi, der lå til grund for regeringen, før den blev dannet, må statsbudgettet betragtes som noget, der er isoleret, og som noget, der ikke har så

forfærdelig megen sammenhæng med resten af økonomien ud over, at man taler om bæreevnen.

Det er måske rigtigt, at man i et fjernt samfund fra liberalismens barndom kunne se statsbudgettet som noget, der intet havde at gøre med resten af økonomien. Men jeg tror, at man i dag må betragte det — det er jo et litterært udtryk, så jeg kan vel tillade mig at bruge det — som en livsløgn i det kapitalistiske samfundssystem, at man tror, at den private og den offentlige sektor kan ses isoleret i forhold til hinanden. At man altså mener, der er fornuft i at lægge et statsbudget og ikke et samfundsbudget, hvor man virkelig prøver at gennemarbejde hele økonomien og se: hvad sker der under visse forudsætninger, og hvorledes påvirker vi fra statens side, fra finansernes side, hele dette samfundsbudget? Sådanne forsøg er gjort i fortiden; der er intet i det materiale, der er lagt foran os, der tyder på, at sådanne forsøg gøres i dag.

Det er dog endnu mærkeligere, at samfundsbudgettet også i så høj grad, som tilfældet er, ses isoleret fra det offentlige budget som helhed, at kommunerne altså ikke i tilstrækkelig grad tages med ind i det. Der er nok nogen i visse kommuner i hvert fald, der har en fornemmelse af, at det, der foregår i øjeblikket, er, at kommunerne bliver sorteper. Byrdefordeling og opgavefordeling lyder meget smukt, men det betyder jo i adskillige tilfælde, at staten skyder ansvaret fra sig, man skyder en række udgifter fra sig, får dem lagt over på kommuneskatterne, hvorved disse bliver proportionale. Man belaster fattige kommuner og udviklingskommuner med forpligtende opgaver, som ikke kan undgå at stille disse kommuner meget vanskeligt, og samtidig siger man, at kommunernes adgang til at optage lån må begrænses; man henviser kommunerne til selvfinansiering samtidig med, at man stiller krav til udbygningen af en række af deres institutioner. Man taler om en ligelig behandling, men det er jo en illusion. Det er selvfølgelig ikke alle kommuner, det ram-